

Список використаної літератури

1. Алюшина Н. О. Компетентнісна модель наставника інноваційного типу в системі державної служби. *Вісник НАДУ*. 2014. Вип. 3. С. 89-98.
2. Киричок А. П. Менторський підхід у підготовці PR-фахівців. *Держава та регіони*. Серія: Соціальні комунікації. 2016. Вип. 3 (27). С. 165–170.
3. Ментор. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980) Словник української мови: в 11 томах. Том 4, 1973. URL: <http://sum.in.ua/s/mentor>.
4. Освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи». URL: http://virtuni.education.zp.ua/edu_cpu/course/category.php?id=94.
5. Педагогічна компетентність викладача. Впровадження інноваційних методів навчання у практичну діяльність викладача закладу вищої освіти: навч. посіб. для докторів філософії спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» та 061 «Журналістика» / Укладачі: А. П. Киричок, Т. Ю. Киричок. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 57 с.
6. Сущенко А.В., Андреева К.О. Організаційно-педагогічні умови готовності майбутніх педагогів закладів вищої освіти до реалізації функцій ментора у професійній діяльності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя, 2022. Т. 2. Вип. 81. С. 124-129.

Ткаченко Наталія Миколаївна,
доктор педагогічних наук, доцент,
проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка

ОБНОВЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ЯК ВИМОГА ЧАСУ

Ресурсна база розвитку нової економіки формується навколо сучасних технологій, унікальних можливостей людського інтелекту, пов'язаних з продукуванням інновацій, ефективним застосуванням технологій, а також досконалим використанням людського потенціалу. В умовах формування економіки, орієнтованої на знання, з урахуванням тенденцій зменшення залежності економічного розвитку від природних ресурсів на користь потенціалу людського інтелекту, актуалізується формування освітніх та ціннісних компонентів людських ресурсів, ефективне їх використання та відтворення на інноваційних засадах. Саме в цьому контексті постає потреба в модернізації освітньої системи та визначенні її ролі у формуванні та розвитку людських ресурсів в Україні з метою збереження можливості масового залучення населення до активної трудової, інноваційної діяльності, реалізації креативних і когнітивних здібностей, унікальних особистісних властивостей у відповідності до нових суспільних викликів.

Теоретико-методологічні засади управління людськими ресурсами та їх розвитком, з'ясування ролі людських ресурсів в сучасних соціально-економічних системах, проблеми формування і використання трудового, освітнього потенціалів в Україні висвітлено в роботах О. Амоші, В. Антонюк, С. Бандура, Н. Борецької, Д. Богині, Н. Власенка, С. Вовканича, В. Гейця, А. Гальчинського, Т. Заяць, Л. Ільїч, О. Кузьміна, Л. Лісогор, С. Писаренко, А. Ревенка, Л. Семів та ін. Дослідженню підготовки науково-педагогічних, педагогічних кадрів присвячено низку праць таких науковців, як В. Андрущенко, Л. Антонюк, В. Бакуменко, І. Богачевська, С. Домбровська, В. Жураківський, І. Іванюк, І. Каленюк, В. Клепко, Т. Козарь, Є. Красняков, В. Кремень, В. Луговий, С. Ніколаєнко, В. Огаренко, Л. Пшенична, Ю. Фролов, О. Шеломовська, А. Шевченко, Н. Шульга та ін. Разом з тим проблема розвитку людських ресурсів, зокрема й освітньої галузі потребує подальших наукових пошуків.

Основним інститутом прямого впливу на розвиток людських ресурсів нової економіки є інститут освіти. Тобто, формування та розвиток кількісних та якісних характеристик людських ресурсів відбувається, переважно, через навчання в системі освіти. З огляду на це, її модернізація на основі визначення існуючих проблем є шляхом подолання застарілих стереотипів і шаблонів працівника індустріального суспільства й, відповідно, забезпечення успішної трансформації системи зайнятості в новій економіці.

Освіта, як соціальний інститут, що відтворює інтелектуальний потенціал суспільства, має бути здатна до випереджального розвитку, виховання людини інноваційного типу мислення та культури через долучення її до передового соціального досвіду, сучасних практик та технологій взаємодії; оновлення системи цінностей і мотивів поведінки, зокрема, цінностей освіти, мотивацій до її отримання, активності особистості.

Визначальну роль в цьому процесі мають відігравати університети, місія яких є значно ширшою за професійну підготовку. Від сучасного університету суспільство чекає випускника-професіонала із прогресивним творчим мисленням, самостійного та відповідального, мобільного, здатного до постійного вдосконалення та саморозвитку тощо. Для університетів такі суспільні виклики є очевидними, проте ресурсів для швидкого реагування на них, на жаль, не вистачає. Значним залишається коло проблем, перешкод та викликів для системи вищої освіти в сучасних умовах, а саме: динамічно мінливі вимоги ринку праці та пов'язана з цим необхідність забезпечення стійких інституційних зв'язків системи вищої освіти та ринку праці; зростаюча зовнішня і внутрішня трудова та науково-освітня мобільність і пов'язана з цим необхідність як збереження єдиного освітнього простору, так і створення комплексної стратегії інтернаціоналізації вищої освіти; необхідність підвищення ефективності механізмів фінансування вищої освіти та забезпечення доступності якісної вищої освіти для різних категорій населення; зміна демографічної ситуації, зумовлена, насамперед, спадом народжуваності і пов'язана з цим необхідність серйозних інституційних реформ,

реструктуризації змісту і структури освіти в умовах зростаючої конкуренції ЗВО.

Важливим чинником надання якісних освітніх послуг населенню України, сталого розвитку держави є й якість науково-педагогічних, педагогічних кадрів, які є гарантією формування високоосвічених, національно свідомих і патріотично налаштованих майбутніх фахівців з інноваційним мисленням, які спроможні генерувати нові знання, вміють організувати і керувати інноваційними процесами на різноманітних рівнях, готових працювати в умовах жорсткої конкуренції, бути мобільними.

З урахуванням визначених суспільних очікувань щодо ролі університетів, традиційний підхід до формування особистості фахівця, зокрема освітньої галузі, за певною нормативною моделлю має бути переглянутий і замінений принципово новим підходом, відповідно до якого цінність індивідуальності визнається самодостатньою, актуальними напрямками є: концентрація на завданні підготовки фахівців-інтелектуалів, творчих працівників, здатних ідентифікувати, систематизувати, накопичувати і передавати знання; активний пошук моделей та інструментів оновлення організаційно-управлінської структури; орієнтація на позитивні наслідки глобалізації, інтернаціоналізації та інформатизації освіти і акцент на гуманізацію, що дозволяє поєднувати технократичні тенденції, раціоналістичні погляди і гуманітарну культуру.

Визначальними характеристиками сучасної університетської освіти мають стати: гнучкість та мобільність освітніх програм, пластичність (здатність компонентів освітнього процесу пристосовуватися до сучасного інформаційно-освітнього середовища, потреб ринку праці), спроможність формувати нове соціокультурне середовище для продуктивної комунікації носіїв інтелектуального потенціалу.

Туманова Юлія Володимирівна,
аспірантка кафедри технологічної і професійної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасне розуміння інженерної освіти актуалізує низку проблем, найважливіша з яких – це виховання майбутнього інженера, компетентного фахівця, який повинен відповідати запитам інформаційного суспільства. На жаль, освіта часто не встигає за динамічними змінами виробничих технологій. І відповідно традиційна практика освітньої діяльності не забезпечує належної професійної підготовки майбутніх фахівців. Наприклад, дослідження сучасних теоретиків освіти свідчать про невідповідність навчальних програм, за якими здійснюється нині процес підготовки студентів-інженерів, вимогам